

Анотація на вибіркoву начальну дисципліну «Соціологія праці»

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський) рівень вищої освіти*

Галузь знань – *05 Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність – *054 Соціологія*

Освітньо-професійна програма – *Соціологія*

Кількість кредитів – *4,5*

Рік підготовки – *3, семестр – 6*

Компонент освітньої програми: *вибірковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: Варга Наталія Іллівна, доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи, e-mail: nataliya.varha@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. Соціальні зміни у всіх сферах життєдіяльності та особливо у сфері праці, які викликані переходом до ринкової економіки, зумовили підвищення попиту соціологічні знання. Це вимагає пильної уваги до навчання соціологічним методів вимірювання та аналізу соціально-трудова процесів усіх фахівців, які пов'язані з управлінською діяльністю. Значну увагу приділено організації соціологічних досліджень проблем праці у трудових колективах. У курсі розглядаються такі поняття, як: праця, адаптація трутова, конфлікт в сфері праці, трудова мобільність, мотивація і стимулювання, зайнятість і безробіття тощо. Передбачено самостійну дослідницьку роботу студентів, яка може базуватись на аналізі оригінальних первинних емпіричних даних, отриманих під час практичного дослідження (спостереження, опитування, експерименту, кейс-стаді тощо), вторинних даних, зібраних іншими дослідниками; на оглядах і порівнянні теоретичних джерел, а також текстів й історичних джерел.

2. Метою дисципліни є сформувані у студентів основи знань про походження, суть і функції праці та дослідження соціально-трудова відносини в сфері праці.

Завдання курсу: ознайомити з теоретичними витоками соціології праці у контексті становлення світової соціології; розглянути основні етапи розвитку соціологічного знання праці, представити основні сучасні школи дослідження проблем соціології праці; аналізувати соціальний характер праці, ставлення людини до праці та задоволеність працею як показник ставлення до праці; дослідити ціннісні орієнтації людей, мотивації та стимулювання працівників, соціальний контроль як регулятивний процес трудової поведінки, трудову адаптацію та трудову мобільність, роль та значення трудового колективу.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни.

1. Історія становлення і розвитку соціології праці як науки

2. Соціологія праці як наукова дисципліна
3. Організаційні утворення в сфері праці
4. Адаптація в сфері праці
5. Мотивація та стимулювання праці
6. Конфлікти в сфері праці
7. Поняття зайнятості
8. Трудові ресурси ринку праці в Україні: соціальні характеристики
9. Методи вивчення ринку праці і зайнятості

4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

– загальні: здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК01); здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04); здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК05); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК08); здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК10);

– фахові: здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (СК01); здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03); здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів (СК04); здатність використовувати інтернет-ресурси, статистичну інформацію для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності (СК08); здатність до вироблення та застосування комунікативних стратегій в рамках міжособистісної взаємодії, управлінської діяльності в умовах невизначеностей (СК13); здатність прогнозувати та вирішувати конфліктні ситуації на різних рівнях суспільних відносин (СК15); здатність до адаптації та професійного реагування на виклики соціальних трансформацій (СК16).

ЛІТЕРАТУРА

1. Вакуленко С.М. Соціологія праці: навчально-методичний посібник. Київ: Знання, 2008. 262 с.
2. Варга Н.І. Інституціоналізація соціальних практик неформальної зайнятості населення в транзитивному суспільстві: монографія. Ужгород: ТОВ «РІКУ», 2020. 288 с.
3. Гетьманенко Ю.О., Кушнарєнко О.П. Вплив глобалізації на розвиток ринків праці країн: міграційний дискурс. Ринок праці і зайнятість населення. 2020. №1. С.20–25
4. Кулицький С. Проблеми розвитку ринку праці в Україні. Україна: події, факти, коментарі. 2017. № 21. С.56–69
5. Лукашевич М.П. Соціологія праці: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2004. 440 с.
6. Лукашевич М.П. Лукашевич О.М. Шандор Ф.Ф. Соціологія економіки: підручник. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 294 с.

7. Огаренко В.М., Малахова Ж.Д. Соціологія праці: навчальний посібник, Запоріжжя: Гуманітарний університет ЗІДМ, 2005. 218 с.
8. Перепельчук Т.В. Соціологія праці: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротاپринт, 2011. 234 с.
9. Праця України у 2021 році: стат. збірник. Київ Державна служба статистики. 2022. 281 с.
10. Сульженко Л.С. Організація роботи дистанційних працівників в умовах коронавірусної пандемії. Ринок праці і зайнятість населення. 2020. №2 С.50–55
11. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір. / За наук. ред. М.О.Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
12. Онікієнко В.В. Ринок праці та соціальний захист населення України: ретроаналіз, проблеми, шляхи вирішення. К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2013. 456 с.
13. Український ринок праці: імперативи та можливості змін: колективна монографія / за наук. ред. І.Л. Петрової, В.В. Близнюк; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Електронні дані. Київ, 2018. 356 с.